

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

1914 - 1939

Eno četrstoletje je minilo od strašnih dni 4. avgusta 1914, ko je izbruhnila svetovna vojna in se je človeštvo pogreznilo v štiri leta najbolj okrutnega uničevanja človeških življenj in vseh duhovnih in gmotnih dobrin, ki jih je nakopičila omika. Potek avgustovih dni je bil sledeč: Dne 26. julija 1914 je avstrijski poslanik v Beogradu baron Giesel izročil srbski vladi vojno napoved. Dne 29. julija je Rusija odredila splošno mobilizacijo. Dne 31. julija je nemški cesar Viljem objavil nevarnost vojnega stanja in je carski vladi poslal 24urni ultimatum, naj mobilizacijo prekliče. Dne 1. avgusta ob 5 popoldne je bil nemški poslanik grof Portales sprejet pri ruskem zunanjemu ministru Sasonovu, da sprejme odgovor na ultimatum. Odgovor je bil odklonilen, nakar je ob 5 popoldne Sasonovu predal vojno napoved, ki jo je že prinesel s seboj v žepu. Istega večera je nemška vlada zapovedala splošno mobilizacijo. Dne 3. avgusta je nemška vlada napovedala vojno tudi Franciji in je istočasno vkorakala v Belgijo, ki je bila takrat nevtralna država. Naslednji dan, dne 4. avgusta, je Anglija vzela kršitev belgijske nevtralnosti za povod, da napove Nemčiji vojno.

Takšen je suhoparni potek dogodkov, ki so se z bliskovito naglico razvijali, medtem ko so se grmeli topovi in so se meje med državami že zavijale v goste oblake dima, moške in fantje pa so v milijonih med jokom svojcev zapuščali svoje domove in se pomikali proti frontam, kjer je že v gostih curkih tekla kri. Vojna je potem divjala štiri polna leta. Sicer so takrat, leta 1914, nekateri napovedovali, da bo hitro končana in da se bodo vojaki vrnili »jeseni, ko bo listje padalo«, toda sproščeni divji goni so zahtevali svoj čas in svoje žrtve, preden se niso pomirili v mlakah krvi in nagomilenih razvalinah vsega, kar je človeški um ustvaril na polju kulture.

Človeštvo je iz svetovne vojne izšlo drugo, drugačno, kot je v njo stopilo. Kakor da bi bil zazijal neznanski prepad med razdobji, ki ju loči borih štiri let, prepad, čez katerega ni mostov in ki drug drugega dosega samo še po rahlih spominih. Človeštvo, ki se je vrnilo iz strahot strelskih jakov in pomanjkanja v zaledju, je imelo občutje, ki ga ima človek, ki je za las ušel smrtni nevarnosti: bežati, samo bežati proč od nevarnosti, bežati proč od strašnih spominov, storiti vse, da se kaj podobnega nikdar več ne povrne. Vmes so se motala seve tudi druga čustva, kakor želja po maščevanju nad krivci, ki so vse gorje zakrivali pri enih, čustva vzkiplave veselja nad dobljeno svobodo pri drugih. Ta čustva so bila v mnogem pogonska sila pri izdelovanju mirovnih pogodb, ki naj bi bile enim v potrdilo svobode, drugim pa kazen, a vsem zagotovilo, da se v enakopravnem, izravnanim sožitju narodov, kjer imajo mali narodi iste pravice kakor veliki, za vedno onemogočijo okoliščine, ki so privedle do 1. avgusta 1914.

Zgodovina zadnjih 20 let, ki leži pred nami kakor na dlani, kaže, kako malo stvarno so bile idejne predpostavke za prenosno mednarodnega sožitja, ki je zapisana v mirovnih pogodbah in v paktu Zveze narodov, ki naj bi bil izliv miroljubnega hotenja narodov po svetloj miru. Po enem četrstoletju, ki je minilo od teh grozopolnih avgustovih dni leta 1914 pa imamo danes po nedoljnih krivuljah mednarodne zgodovine podoba, ki jo je ugledni švicarski politični pisatelj naslikal takole: »Imamo vojno, a vendar vojne še nimamo. Živimo v miru, a vendar miru nimamo. Položaj leta 1939 je popolnoma drugačen kot oni leta 1914, ko smo iz pravega mirovnega stanja kar nenkrat prestopili v pravo vojno dobo. Takrat so izvedenci mednarodne politike zatrjevali v gotovostjo, da je vojna neizbežna, medtem ko so ljudske množice do zadnjega trenutka verovali, da je ne bo, ker je nemogoča, medtem ko danes vsi izvedenci mednarodnega življenja zatrjujejo, da je mir še mogoče ohraniti, medtem ko ljudske množice živijo pod pritiskom nervozne gotovosti, da je neizbežna, da se približuje kakor plaz, ki ga najprej slutimo, potem slišimo, dokler da ne zagrmí iz višine v globino.«

Ko gledamo nazaj in primerjamo razvoj dogodkov in njihove okoliščine takrat in danes, bi bilo brez smisla, da ne bi zavzeli jasnega stališča tudi mi in se ravnali po tem jasnem spoznanju. Naše stališče je enostavno. Imenuje se mir. Naša jugoslovanska vlada ga je zapisala na čelo svoje zunanje politike. Vzela ga je tako resno, da se z neizprosno doslednostjo drži izven vseh trenj, ki razdvajajo velike države v sedanjem trenutku, pa naj bodo ta trenja ideološke narave, ali gospodarske, ali vojaško-politične. Za takšno politiko je bilo treba in je treba ter še bo treba velike močnatosti in poguma. Smer naše zunanje politike je tako ravna, da ji nikdo ne bo mogel očitati, da je s kakršnimkoli svojim dejanjem dražila obstoječe napetosti in jih povečevala, marveč bo naša vest mirna, ker smo z modrim samozatajevanjem blažili razdražena ozračja okrog nas. Toda mirovna politika naše države, ki je v trdnih rokah modrih in preudarnih vodij, mora v trenutkih, kot so sedanjí, brezpogojno računati na neizprosno sodelovanje vseh plasti naroda in vsakega posameznika v njem. Spomin na leto 1914 in na vse one, kar mu je sledilo, nalaga strogo dolžnost, da vsak ohrani vse svoje živce v polni oblasti, da vsak govori, dela in stopa preudarno, hladno, a trdno, tako kakor da bi bila samo od njega odvisna usoda vse domovine. Danes ni nikomur dovoljeno, da bi bil nervozen sam, še manj, da bi sejal begavost okrog sebe. Danes velja geslo: mir v strogi disciplini, mir v polnem zaupanju med vodstvom države in ljudstvom.

Nova Španija si izbira pot

Važni posveti generalov pri generalu Francu
Generali so izrazili mnenje v štirih točkah

Burgos, 2. avgusta. TG. Na merodajnem mestu potrjujejo, da general Queipo de Llano ne pojde za diplomatskega predstavnika v Južno Ameriko takoj, kot je bilo razglašeno, marveč, da bo izpolnil preje še neko posebno poslanstvo v Italijo. General je namreč imenovan za voditelja vojaškega odposlanstva, ki potuje v Italijo. General ostane v Italiji samo nekaj časa. Kakšen namen naj ima to poslanstvo, javnosti ni bilo sporočeno.

V službenem listu je bila objavljena lista novo imenovanih armadnih generalov in poveljnikov divizij in armadnih zborov. Ta lista pokazuje, da so dobili vsi generali, ki so v državljanski vojni igrali vodilno vlogo, važna poveljniška mesta. To pa ne velja za dva generala, namreč za generala Queippa de Llano in za generala Jague, proti katerima vlada nerazpoloženje posebno v krogih falangistov. General Solchaga, poveljnik navarske armade, je postal poveljnik armadne oblasti v Coruni. Znani poveljnik galicijskih čet general Aranda je postal poveljnik armadnega okrožja v Valenciji. Bivši poveljnik levantinskih čet general Orgas je postavljen za poveljnika armadnega zbora v Barceloni. General Gali-quet je poveljnik Madrida in Sevillije, general Arenas je dobil armadni zbor v Saragosi, general Lopez Pinto je postal poveljnik armadnega zbora v Burgesu, general Seradon je dobil armadno poveljstvo v Valadolidu. Znani poveljnik maroških čet general Varela je postal poveljnik španske armade v španskem afriki. General Ponte je bil poslan za poveljnika na Beleare. V vladi so sedaj še trije generali, in sicer mornariški

minister admiral Sevrera, letalski minister general Kindelar in vojni minister general D'Avila. Zunanji minister general Jordan, ki pri falangistih tudi ni priljubljen, v državljanski vojni ni aktivno sodeloval. General Moscardo je postal poveljnik divizije. (General Ponte je bil med državljansko vojno kazensko odstavljen, ker se je v preostrih besedah izrazil proti zavezniškim generala Franca v državljanski vojni.)

V Burgesu tudi krožijo poročila o sestanku generalov pri generalu Francu. Poročila pravijo, da so pri tej priložnosti generali predložili svojemu poveljniku in vladarju države pismeno spomenico, v kateri izražajo svoje mnenje o bodoči ureditvi države. V tej spomenici so generali podčrtali osnovno načelo, ki naj bo sveto vsaki vladi, namreč, da mora Španija ostati špancem. Nato so generali v štirih točkah našli svoja mnenja. Te štiri točke, o katerih pa je nemogoče zvedeti, če odovarjajo resnici, se glasijo:

1. V Španiji je treba uvesti monarhijo in sicer tako, da se pokliče nazaj kralj Alfonz, ki pa naj se obveže, da bo v najkrajšem času odstopil prestol svojemu sinu Don Juanu.
2. Sestavi naj se vojaška vlada, ki bo v primeru izbruha evropske vojne, in vsak način Španijo obvarovala v polni nevtralnosti.
3. Vlada naj proglasi amnestijo in naj

pozove vse politične begunce, da se vrnejo v domovino.

4. Razpišejo naj se splošne volitve za parlament, ki naj sprejme novo špansko ustavo.

Generali so izrazili tudi mnenje, da naj sedanjí notranji minister Suer, ki je privrženec falangistov, odstopi.

General Franco bo verjetno izbral srednjo pot, tako da bo potisnil iz vlade ministra Suerja in ministra generala Jordana. Prvega bi poslal za poslanika v Rim ali Berlin, drugega pa za poslanika v London ali Pariz. Za ministrskega predsednika pa bi bila izbrana manj izpostavljena osebnost.

Francosko mnenje:

»Španija bo šla z Nemčijo in Italijo«

Rim, 2. avgusta. AA. Havas: Zdi se, da je sodelovanje Španije z državama osi (Italijo in Nemčijo) na vojaškem področju gotovo dejstvo. Tako sklepajo iz sporočila, da se vrše skupni sestanki med italijanskim, nemškim in španskim generalnim štabom na križarki »Pola« o prihodnjih pomorskih manevrih. To se zdi tem verjetnejši, ker je špansko vojaško odposlanstvo pod vodstvom generala Gonzaleza prišlo na italijanske manevre, ki so se snoči začeli.

Anglija in Amerika skupno protestirata v Tokiu

Zaradi protiangleških demonstracij na Japonskem in po Kitajskem

Tokio, 2. avgusta. AA. Reuter: Britanski poslanik Craigie je obiskal ministra Kata in zahteval v imenu britanske vlade,

da ukrene japonska vlada vse potrebno, da se preneha protibritansko gibanje na Japonskem in Kitajskem.

List »Ni-Cini-Ci Šimsun« pravi, da je poslanik izjavil, da bodo sicer nastale velike težkoče v britansko-japonskih pogajanjih. Craigie je ob enem zahteval, da se o tej zahtevi obvesti japonski zunanji minister Arita. Kate je odgovoril, da nima protibritansko gibanje na Japonskem in Kitajskem nobene zveze s tokijskimi razgovori, temveč so to dve popolnoma različni stvari. Protibritansko gibanje na Japonskem je izraz spontanega razpoloženja ljudstva in če bi to gibanje ogrozilo mir in red, bo japonska vlada zmerom lahko izdala potrebne ukrepe. Kar se pa tiče protibritanskega gibanja na Kitajskem, nima japonska vlada nobene zveze z njim in ne more o tej stvari ničesar ukreniti.

Isti list poroča dalje, da je ameriški odpravnik Dooman obiskal generalštabnega tajnika ameriškega oddelka v japonskem zunanjem ministertvu Ješizavo in ga opozoril na to, da se protibritansko gibanje na Kitajskem vse bolj in bolj spreminja v nastop proti belem in da ogroža življenje in premoženje ameriških državljanov na Kitajskem. Zastopnik USA je zahteval od japonske vlade, da kaj ukrene proti širjenju sovraštva proti tujcem.

List komentira obiska britanskega poslanika Craigija pri Katu in ameriškega odpravni-ka Doomana pri Ješizavi. List pravi, da je očitno, da sta oba diplomata nastopila na direkten nalog svojih vlad in da je to dokaz skupnega nastopa Anglije in USA na Daljnem Vzhodu. List pravi dalje, da so japonski politični krogi skrajno ogorčeni zaradi te demarše Velike Britanije, ker vidijo v njej grožnjo proti Japonski, posebno v zvezi z novim dokazanim sodelovanjem med britansko in ameriško diplomacijo.

»Nepremostljive težave«

»Tokio Ašahi Šimbun« piše, da so se zadnje dni pojavile skoraj nepremostljive težkoče pri pogajanjih med Veliko Britanijo in Japonsko glede valute in srebra v Tienčinu Japonsko odločno zahteva vse srebro, spravljeno v bankah britanske koncesije, in razveljavljanje kitajskega denarja, zastopniki Velike Britanije pa izjavljajo, da je to srebro last čunghinške vlade. Velika Britanija priznava sedanje stanje na Kitajskem, toda njeni zastopniki trde, da ne more okreniti ničesar sovražnega proti čunghinški vladi. List trdi, da je to vzrok sedanjim težkočam pri pogajanjih.

London, 2. avgusta. AA. Reuter: Diplomatski urednik Reuterja pravi, da v Londonu za sedaj ni videti znakov, da bi bila na dnevnem redu namera, po kateri bi se ustavila pogajanja v Tokiu zaradi protiangleških demonstracij vkljub temu,

čeprav uvidevajo, da je ta propaganda skrajno škodljiva za sama pogajanja. To je jasno razložil japonski vladi tudi angleški veleposlanik v Tokiu. V kolikor se ne bi dalo spet postaviti ozračje sloge, je gotovo, da bi utegnil biti uspeh pogajanj malenkosten.

Pri razlagi angleškega stališča je veleposlanik Craigie poudaril tudi to, da je japonska vlada prevzela nase odgovornost za vzdrževanje javnega reda, na področju, ki se nahaja pod japonskim nadzorom. Načelo, ki so ga sprejeli pred začetkom tokijskih pogajanj, se je glasilo tako, da bo Japonska vlada to odgovornost tudi sprejela. Toda sedanja protiangleška demonstracija pomeni čisto jasen znak, da red a ni. Iz tega se sklepa, da japonska vlada ali ne more, ali pa noče ohraniti reda.

Danes Halifax o Daljnem vzhodu

London, 2. avgusta. b. Britanski kabinet se je sestel danes dopoldne k redni seji, na kateri

Glavna ovira v Moskvi

Ne baltsko vprašanje, marveč jasne obveznosti

Moskva, 2. avgusta b. Moskovska radio-postaja je preteklo noč obširno poročala o zunanjí politični izjavi angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina. Poleg tega je radijska postaja poročala tudi o izjavi angleškega državnega podtajnika Buttlerja, ki je dejal, da je vprašanje neodvisnosti baltičskih držav glavna ovira za sporazum s Sovjetsko Rusijo.

Po mnenju Moskve ne predstavlja jamstvo za baltičske države nobenih težav, ki bi bile takšnega značaja, da bi mogle ovirati ali celo preprečiti sporazum med Sovjetsko Rusijo ali zapadnimi velesilami. Gre predvsem za pravilno razumevanje »neposrednega napada«. Angleška oblika tega vprašanja se lahko različno tolmači, medtem ko hoče imeti Sovjetska Rusija to vprašanje urejeno takoj, da ne bo nobenega dvoma in da ga v potrebi ne bo mogel nihče krivo tolmačiti.

Moskva, 2. avgusta. AA. Reuter: Agencija Tass je snoči objavila obvestilo, da je eden izmed razlogov za zavlačevanje angleško-francosko-sovjetskih pogajanj v tem, da angleški predlog o posrednem napadu ne označuje dovolj napadalca. Agencija komentira Buttlerjev govor v angleškem spodnjem domu o tem predmetu ter pravi, da ne gre za to ali se za jamstvo za neodvisnost baltičskih držav, če pristaneta na to obe straní, temveč zato, zakaj noče Anglija do-

Knez-namestnik zapustil Anglijo

London, 2. avg. AA. Nj. kr. Vis. Knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta odpotovala danes dopoldne iz Londona. Z njima sta odšla iz Londona Nj. kr. Vis. kneževiča Aleksander in Nikola, v spremstvu pa je tudi minister dvora Milan Antič. Pri slovesu na železniški postaji Viktorija so bili navzočni kr. poslanik dr. Ivo Subotič s soprogo in vse osebje kr. poslanništva s soprogami. Ko sta se pripeljala Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga na postajo Viktorija, jima je skupina jugoslovanskih študentov, ki se je po končanih poitni-ках v Angliji vračala v Jugoslavijo, priredila navdušene manifestacije in jima vzklikala »Živeli!«. Nj. kr. Vis. knez namestnik se je zadržal nekaj časa v razgovoru s študenti ter se zanimal, s kakšnimi vtisi odhajajo iz Anglije.

je proučil razmere na Daljnem vzhodu, s katerimi se je pečal večeraj tudi zunanje-politični odbor britanske vlade. Pričakujejo, da bo zunanji minister lord Halifax že jutri podal v lordski zbornici obširno poročilo o politiki Velike Britanije na Daljnem Vzhodu. Zveza med Anglijo, Francijo in Zedinjenimi državami je trajna. Tukajšnji poučeni krogi opozarjajo na to, da bo politika Velike Britanije napram Japonski odvisna od sodelovanja Zedinjenih držav in Francije. V nobenem primeru Velika Britanija ne namerava popustiti japonskim zahtevam glede kitajske valute brez ozira na to, če bo Britanija dobila podporo Zedinjenih držav in Francije.

polnití svojega opisa, kaj razume pod »neposrednim napadom«.

Moskva, 2. avg. b. Danes ob 6 zvečer so se nadaljevali razgovori med Molotovim, Strangom in Seodsonom.

Nemci pravijo, da pogajanj z Rusijo ni — Angleški list pa trdi, da...

Berlin, 2. avgusta: AA. DNB: Niti iz nemškega niti iz sovjetskega izvora ne prihajajo nobena sporočila o gospodarskih pogajanjih med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Ta postopek je v skladu s prakso, da se sporočila ne izdajajo vse dotlej, dokler se ne dosežejo praktični rezultati. V dobro poučenih krogih pa pravijo, da so vesti, ki so se razširile v tujini v zvezi s podrobnostmi pri pogajanjih, za laze privlačene, kakor se je n. pr. to zgodilo s trditvijo, da bo nemški gospodarski minister Funk v kratkem odpotoval v Moskvo.

London, 2. avgusta b. Berlinski dopisnik »News Chronicle« poroča iz dobro poučenega vira, da nemška vlada trenutno proučuje s svojimi evetovalci načrt, ki gre za tem, da pridobi Rusijo za nevtralnost in da jo na ta način oddalji od zahodnih držav, oziroma od »fronte miru«. Nemčija namerava Sovjetski Rusiji ponuditi trajno jamstvo za nekršitev ruskih meja za primer, če bi Sovjetska Rusija obljubila, da bo ostala v morebitni vojni nevtralna. Kdaj bo Hitler tak predlog predložil Moskvi, še ni znano, ker je tozadevna ponudba odvisna največ od pogajanj Nemčije s Sovjetsko Rusijo.

Politični zapiski

Naša notranja vprašanja

O sporazumu danes v jugoslovanski časopisju ne najdemo kaj prida besed. Očividno vsi čakajo, kdaj bo ta državni akt podpisan, potem ko so vsi merodajni činitelji izdali izjave, da na to ne bo treba dolgo čakati.

V ospredju je danes članek nekega dr. Ivana Pavičiča, Hrvat, ki je v sarajevskem »Jugoslovanskem listu« objavil članek, v katerem podaja svoje osebno mnenje o položaju, politiki in bodočem razvoju slovenstva. Glavne misli teh izjav so prinesli včeraj, danes pa beremo v »Obzorju« odgovor na ta članek. Kakor ni dr. Pavičič povsem pravilno razumel in razložil bistva slovenske politike, tako je tudi »Obzorje« v svojem odgovoru zagrešilo nekaj več ali manj napak. Prav ima »Obzorje«, ko nasproti Pavičiču poudarja, da obstoja tudi slovensko vprašanje, kakor bi moralo biti vsakemu politiku dobro znano iz raznih periodov naše politike, ko je večina slovenskega naroda bila večkrat v opoziciji ne samo proti administrativnemu centralizmu, ampak tudi proti takozvanemu unitarizmu, čigar osnovne teze, da Slovenci nismo samostojni narod, Slovenci, izvenjski pristašev JNS, nikoli nismo sprejeli in smo proti njej celo za časa najhujše diktature, kolikor smo pa mogli, protestirali. Hude napake pa je napravil »Obzorje«, ko pravi, da Slovenci ne moremo nastopati tako kakor Hrvati zato, ker da nimamo prave narodne tradicije, češ, da smo šele po prevratu dobili možnost, da razvijamo svojo narodno osebnost! »Obzorje«v članek mora zelo slabo poznati zgodovino jugoslovanskih narodov, če ne ve, da je naša nacionalna zavest in kultura ter individualnost stara že vsaj tako dolgo, kakor imamo svoj slovenski pisni jezik, to je, če nečemo iti nazaj do Trubarja, vsaj že od pravečeljenega veka, kar pa se tiče oblikovanja naše narodne samobitnosti in lastne kulture ter slovenskega elosa, pa se nismo začeli šele po prevratu v tem smislu prebujati, marveč so naše narodne borbe bile na višku že v bivši monarhiji, v kateri smo si priborili dokaj temeljnih narodnih kulturnih in političnih pravic, in smelo trdimo, da v tem oziru prav nič ne zaostajamo za Hrvati, ki sami dobro vedo, kako hudo so se morali boriti za madžaronstvo. Tudi je precej neukusno, če se »Obzorje« pred nami ponaša z geografskim položajem hrvatske zemlje, zakaj naš geopolitični položaj mislimo, da ni nič manj važen kakor hrvatska zemlja, ki jo sicer visoko vrednotimo. O tem pa, ali so Hrvati vedno vodili pravo politiko, se ne bomo prerekli, samo to bi želeli, da bi »Obzorje« našega narodnega življenja in borbe ne gledal tako z viska, kakor to kažejo njegova izjavanja. Saj mislimo, da so tudi za Hrvate niso še začeli zlati časi in da bomo tudi poslednji vsi drug na drugega navezani in drug drugemu potrebni.

Zanimiva je tudi polemika, ki jo vodijo hrvatski listi proti »Sotrudniku« belgrajski »Politik« Gregoriju Božoviću, ki je v tem listu objavil potpisne črtice iz Dalmacije, ki žalijo verska in narodna čustva Hrvatov. Božović je na te očitke odgovoril, češ da je kot Srb in pravoslavac bil dolžan opozoriti na protisrbsko razpoloženje med dalmatinskimi Hrvati, ki da Srbe psujejo in jim grozijo, da bodo morali pobrati šila in kopita iz Dalmacije. Pravi, da so njegovi članki le obramba proti onim, ki ne marajo narodnega in duhovnega »edinstva« in da se je moral postaviti za Srbe v Dalmaciji, ki da so pozabljeni in zapostavljeni in nimajo skoraj niti več pravne zaščite... Kdor pozna v resnici razmere v naši državi, ve, da ni niti trohice resnice na teh trditvah in zato bi bilo bolje, da bi »Politik« takemu dopisniku, kakor je g. Božović, zaprla svoje stolpe, saj taki dopisi samo škodujejo prijateljskemu razpoloženju, ki posebno danes v ožgled sporazuma vlada v naši državi prav v vseh slojih in krogih naroda.

Pariski »Temps« prinaša članek o aferi »Vremenas«, v katerem pravi, kakor beremo v »Hrvatskem dnevniku« od 2. t. m. v politični rubriki, da je ta stvar hudo kompromitirala bivšega vladnega predsednika dr. Milana Stojadinovića. Značilno je, da je cenzura dopustila Mačkoveu glasilo, »Hrvatskemu dnevniku«, da je razkril to afero, zaradi katere je sedanja vlada postavila »Vremenas« komisarija. »Temps« pravi, da je to znak, da se Cvetkovičevi razgovori z dr. Mačkom bližajo svojem srečnemu koncu. To vest je dobil »Temps« — piše »Hrvatski dnevnik« — od svojega dopisnika iz Belgrada, ki mu je tudi razkril, kako je dr. Milan Stojadinović akcije »Vremenas«, ki so bile državna last, prepisal na svoje ime, o čemer bodo še izrekle svoje besede merodajne instance. (Glej »Hrvatski dnevnik« od 2. avgusta, stran 3.)

V nemškem Kulturbundu v Jugoslaviji vlada že dolgo časa huda kriza. V njem sta namreč dve struji, stara, ki jo je vodil dosedajni predsednik g. Keks, in mladska, ki jo vodi dr. Awender, odvetnik iz Pančeva, ki je orientiran narodno-socialistično. 6. avgusta bo občni zbor, da se ta zadeva reši, izgleda pa, da bo izvoljen dr. Janko iz Celja, ki je neutrале, se torej ne zavzema ne za eno ne za drugo smer.

Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je na obisku v Dalmaciji in je pri tej priliki obiskal Dubrovnik. Potem je odpotoval v Split, kjer je prisostvoval seji banovinskega odbora JRZ v Dalmaciji. Izvolili so novi odbor, kateremu so postavili na čelo ministra brez listnice Antona Maštrovića.

JRZ v Splitu

Split, 2. avgusta. AA. Danes ob 11 dopoldne je bila v mestni posvetovalnici v Splitu banovinska konferenca JRZ za primorsko banovino. Navzočni so bili: kot zastopnik glavnega odbora gradbeni minister dr. Krek, tajnik glavnega odbora minister Ante Maštrović in drugi. Soglasno e bil izvoljen za akamacijo novi banovinski odbor, ki mu načeluje minister Ante Maštrović. Po izvolitvi je spregovoril minister Maštrović, ki je dal pregled notranjopolitičnega položaja, predvsem pa poudaril delo in priznanje vlade Dragiša Cvetkovića in smerice za bodoče delo JRZ v primorski banovini. Izvajana ministra Maštrovića so našlela na odobravanje.

V imenu glavnega odbora JRZ je konferenco pozdravil gradbeni minister dr. Miha Krek, ki je v svojem obširnem govoru poudaril globok pomen JRZ v našem političnem življenju. Posebno se je bavil z delom vlade Dragiša Cvetkovića za sporazum ter naglasil, da je danes delo za sporazum edino možna politika. Navzočni pa so navdušeno vzklicali predsedniku vlade Cvetkoviću in ministrom, ki so se udeležili konference.

Belgrad, 2. avgusta. m. Danes je imel svojo slavo bataljon tankov, zatem pa avtomobilski polk ter letalske vojaške enote. Proslavi so prisostvovali zastopniki vlade, vojske ter ostalih civilnih in vojaških oblasti.

Predsednik vlade v Splitu

Split, 2. avg. AA. Nocoj ob 20 se je z ladjo Oplena pripeljal iz Dubrovnika v Split ministrski predsednik Dragiša Cvetković v spremstvu svojega osebnega tajnika Boža Anastasijevića. Za prihod predsednika vlade v Split se je zvedelo že jutraj za časa zasedanja banovinske konference JRZ. Ob obrežju se je zbrala velika množica pristašev JRZ z narodnimi poslanci, zastopniki okrajnih odborov, ki so danes sodelovali na konferenci JRZ v Splitu. Sprejema so se udeležili med drugimi tudi ministra dr. Miha Krek in Ante Maštrović, ban dr. Mirko Buijić, zastopnik poveljnika mesta Krstić, kontreadmiral Marijašević ter

podžupan Vrdoljak in bivši predsednik občine Jakša Račić.

Cim je ladja pristala, so navzočim burno pozdravili predsednika vlade ter mu vzklicali: »Živel predsednik JRZ, živel voditelj Jugoslae!« Po pozdravih se je predsednik vlade odpeljal proti kolodvoru, med potjo pa so ga strankini pristaši navdušeno pozdravili. Nekaj časa se je ministrski predsednik zadržal v prometnem uradu, zatem pa vstopil v zagrebški brzi vlak. S predsednikom vlade je odpotoval tudi gradbeni minister dr. Miha Krek. Ob njunem odhodu so pristaši JRZ spet priredili navdušene manifestacije.

Vprašanja in odgovori v angleški spodnji zbornici

London, 2. avgusta. AA. Reuter: Državni podtajnik v ministrstvu za vojno mornarico je izjavil v spodnjem domu, da je angleška vlada sprejela sklep, po katerem bo v znatni meri izpolnila svoj načrt za gradnjo novih vojnih ladij za letošnje leto. Po novem načrtu bo zgrajenih 107 posebnih ladij za uničevanje min ter za borbo proti podmornicam. Prav tako namerava ministrstvo za vojno mornarico zgraditi 57 patrolnih ladij, od katerih jih bo nekaj namenjenih za borbo proti podmornicam. Zgrajenih bo tudi 10 ladij za polaganje min, šest hitrih patrolnih ladij in ena ladja za polaganje kablov. Napovedujejo še nekatere spremembe v načrtu, oziroma pri gradnji nekaterih ladij, vendar pa podtajnik Shakespeare pri tem ni navedel podrobnosti. Naknadno bo vlada zahtevala dopolnilne kredite za izvršitev najavljenega programa.

Ministru Morrisonu je bilo postavljeno v spodnjem domu vprašanje, če se bo izvedel popis surovih in življenjskih potrebščin med zavezniškimi državami za primer vojne. V odgovoru na to vprašanje je Morrison poudaril, da bo v primeru vojne politika britanske vlade obstajala v tem, da bo skušala izpolniti vse možne oblike medzavezniškega gospodarskega sodelovanja.

Chamberlain je izjavil v spodnjem domu, da bo angleško vojaško odposlanstvo odpotovalo v Moskvo v soboto ali v nedeljo.

Po izjavi Chamberlaina so bila angleškemu veleposlaniku v Tokiu poslana navodila, naj vloži oster protest pri japonski vladi zaradi protiangelske agitacije na severnem Kitajskem. Predsednik vlade je prav tako izjavil, da vzdržuje angleška vlada najnižji stik z vladama v Združenih državah in v Franciji. Poudaril je pri tem, da niso točna poročila, da bi angleška vlada pristala na izročitev štirih Kitajcev, katere Japonci dolže umora v Tjencinu.

Neki narodni poslanec je vprašal, ali bo vlada začela razpravljati o stališču, ki so ga zavzele vlade Švedske, Finske in drugih baltičskih držav v zvezi s pogajanjmi za sklenitev angleško-ruske pogodbe. Butler je odgovoril, da angleška vlada upošteva koristi drugih držav, da pa ne gre za vprašanje vsiliti tem državam jantstva. Tudi ne gre za to, da bi bile nekatere države, predmet političnih kombinacij veseli. Kršitev neodvisnosti ali nevtralnosti katerekoli teh držav pa bi pomenila stvar, ki je življenjskega pomena za prizadete države.

Državni podtajnik pri ministrstvu za vojno mornarico Shakespeare je naglasil, da bo za uredničenje naknadnega načrta za graditev ladij potrebnih okoli 11 milijonov funtov šterlingov.

Chamberlain je stavil predlog, da se v petek 4. t. m. razpusti parlament do 3. oktobra in da se, če bi to zahtevali splošni interesi, lahko skliče tudi že prej. Naglasil je, da je letošnji poletni odmor poslancev krajši kot prejšnjega leta, toda parlament je sprejel vse potrebne zakone in je spodnji dom lahko prepričan, da je država zdaj pripravljena za vsako morebitnost. Odgovornost za sklicanje parlamenta — je poudaril Chamberlain — je v rokah vlade, na katero ta odgovornost tudi pade. Chamberlainovo izjavo so sprejeli z odobravanjem.

V zvezi z vladnim predlogom, da odide parlament 4. t. m. na poletne počitnice, je Chamberlain poudaril, da glasovanje proti vladni pomeni izraz nezaupanja. V odgovoru na pripombe ne-

Angleške vojne ladje v Turčiji

Carigrad, 2. avg. AA. (DNB.) Danes je priplula semkaj angleška križarka »Warspite« s 4 rušilec. Angleške vojne ladje bodo ostale v Carigradu do nedelje. Istočasno je prispel v Smirno angleški rušilec »Malajac«. To je prvič, da je Turčija dovolila vohod tuji vojni ladji v važno pomorsko utrdbo v Smirni. V čast angleških gostov bodo prirejene svečanosti in športne prireditve v takem obsegu, kakršnih dosedaj niso prirejali nobeni tuji vojni marnarici. V zvezi z obiskom angleške mornarice v Turčiji je predviden tudi sprejem pri francoskem veleposlaniku. V petek bo odletel z letalom v Ankaro angleški poveljnik mornarice in obiskal predsednika republike ter šefa glavnega generalnega štaba.

Nemško - slovaška pogajanja

Berlin, 2. avgusta b. Tukajšnji politični krogi povečajo veliko pozornost slovaško-nemskim pogajanjem, glede katerih je bilo v ponedeljek izdano kratko uradno poročilo. Splošna prevladuje mnenje, da gre za določitev podrobnosti za obmejna jantstva Slovaški. V okvir teh jantsev spada tudi določitev področja ob slovaško-moravski meji, kjer namerava Nemčija napraviti svoje utrdbe, ki bi jih zasedle nemške čete. Tukajšnji nemški krogi pričakujejo, da bodo ta pogajanja v najkrajšem času zaključena.

Zemunska vremenska napoved: Lahno se bo ohladilo. Delno oblačno bo na severni polovici, kjer bodo krajevne nevihte in nalivi. V južnih krajih pa bo pretežno vedro.

Dunajska vremenska napoved: Menjaje zelo oblačno, toplotno stanje se ne bo mnogo spreminilo.

kega narodnega poslanca pa je Chamberlain izjavil: Mislim, da so v uradnem poročilu iz Moskve gotovi opomini in je z ozirom na to jasno, da na podlagi tega ne bi bilo modro biti preveč optimistično razpoloženi glede hitrega zaključka pogajanj.

London, 2. avg. AA. Reuter: Mislimo, da bo vojaško zastopstvo, ki ga bo Velika Britanija poslala v Moskvo, obstajalo iz 15 članov.

Anglija posodila Poljski 2 milijardi dinarjev za oboroževanje

London, 2. avg. AA. Reuter: Danes sta v imenu svojih vlad podpisala angleško-poljski sporazum o jantstvih poljski veleposlanik v Londonu grof Raczinski in angleški minister za prekomorsko trgovino Hudson.

Sporazum ima obliko note in določa, da angleško trgovinsko ministrstvo nudi Poljski jantstva za nabavo blaga v vrednosti kraljevine. Vsota, ki bo zajamčena, znaša 8.163.300 funtov šterlingov. Poljska vlada bo izdala bone v višini te vsote, za obresti pa bo jantstvo trgovinsko ministrstvo in bodo boni pri našli 5% ne letne obresti, amortizirali pa se bodo v dobi 16 let začeni z letom 1941. — Vsoto, ki jo je dobila poljska vlada po teh bonih, bodo uporabili v celoti ali delno za nabavo blaga angleškega izvora.

Gdanska nevarnost v luči angleških časopisov

London, 2. avgusta. b. Brez oziara na optimistični ton, v katerem je britanski ministrski predsednik Chamberlain govoril o gdanskem vprašanju, objavljata danes »Times« in »Daily Telegraph« daljša članki glede tega problema, iz katerih se vidi precejšnja skrb britanskih merodajnih krogov.

Diplomatski dopisnik »Times« poroča, da je članek »Gazete Polskiej« s podrobnimi podatki o vojnih pripravah v Gdansk uzbudil v angleških političnih in vojaških krogih veliko senzacijo. V Londonu pričakujejo, da bo Poljska vlada pri gdanskem senatu vložila nov in oster protest zaradi vojaških priprav v svobodnem mestu Gdansk. Prav tako je treba računati, da bo maršal Rydz Smigly v svojem govoru, ki ga bo imel prihodnji teden v Krakovu, izrazil jasno in točno stališče poljske vlade do gdanskega vprašanja.

»Daily Telegraph« zavzema stališče v današnjem uvodniku do groženj gdanskega »Vorpostena«, da se carinska meja v Gdanku odpre za vstop Nemčije v vzhodno Prusijo. Takšni ukrepi bi pomenili konec carinske zveze med Gdanskim in Poljsko ter priprave za priključitev Gdanska k Nemčiji. Hladnokrvno je treba pričakovati, če je ta grožnja le strel na naskok Nemčije in za ostrejšo gonjo proti Poljski. »Daily Telegraph« opozarja na intenzivne vojne priprave v Gdanku in ceni tam zbrane čete na 150.000 mož.

Nemirna Palestina

Jeruzalem, 2. avg. AA. Danes je v kontrolnem oddelku pri radio-postaji v Jeruzalemu prišlo trikrat do eksplozije. Napovedovalka, ki je opravljala v tem času službo, je dobila težke poškodbe, dva inženirja, ki sta tudi zaposlena pri radiu, pa lažje. Vzrok eksplozije ni znan. Mislijo pa, da gre za sabotažo. Radio oddaja je bila za nekaj časa prekinjena in se je pozneje nadaljevala preko druge radio postaje.

Madžarski emigranti rovarijo proti Nemčiji

Budimpešta, 2. avgusta. AA. MTT: V toku debate o manjšinskem zakonu je minister za notranje zadeve Kerestes Fisher izjavil, da nobena država ne bi smela dopustiti, da se njeni državljani mešajo v notranje zadeve druge države. Vsaki državi grozi nevarnost in tako tudi Madžarski, ako bi se njeni državljani mešali v notranje zadeve druge države in vodili v ta namen agitacijo.

Vodja puščičastih križev Hubaji je vpadel v besedo ministru notranjih zadev trdeč, da so madžarski emigranti na Poljskem začeli voditi agitacijo proti Nemčiji. Kerestes Flecher mu je nato odgovoril, da mu to ni znano in da bo madžarska vlada v primeru, da se ugotovi resničnost te trditve, podvela potrebne korake, da se to onemogoče.

Belgrajske novice

Belgrad, 2. avg. m. V Belgrad je prišel predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani dr. Vladimir Golia. V toku današnjega dne je bil sprejet pri pravosodnem ministru dr. Ružiču v zadevi proračuna za področje ljubljanskega apelacijskega sodišča.

Belgrad, 2. avgusta. AA. Obveščajo se potniki in tudi tisti, ki potujejo na Slovaško, da je prepovedano nesti s seboj več kakor sto slovaških kron za osebo. Znesek 100 Kč morejo potniki in turisti imeti le v bankovcih po 10 Kč.

Dr. Krek v Splitu

Split, 2. avgusta. m. Danes je prispel semkaj gradbeni minister dr. Miha Krek. Na postaji so gradbenega ministra pozdravili minister brez listnice Anton Maštrović, ban primorske banovine dr. Mirko Buijić, vršilec dolžnosti župana Vrtolja in načelniki posameznih oddelkov banske uprave. Minister dr. Krek je s postaje odšel na bansko upravo, kjer je imel krašo konferenco, zatem je pa prisostvoval sestanku banovinskega odbora JRZ za primorsko banovino.

Iz sodnijske službe

Belgrad, 2. avgusta. m. Z odlokom pravosodnega ministra sta imenovana za pisarniške oficiale 8. pol. skupine na dosedanjih službenih mestih kancista 9. skupine Miroslav Kušar pri okrajnem sodišču v Kostanjevici in Bernard Zupanc pri okrajnem sodišču Laskem.

V 9. pol. skup. so na z odlokom pravosodnega ministra povišani sodni kancisti 10. pol. skup. I. Kosnik pri okrajnem sodišču v Kranju, Franc Jalovec pri okrajnem sodišču v Kranjski gori, Marija Krizmanić pri okrajnem sodišču v Gor. gradu, Alojzija Jerše pri okrajnem sodišču v Ljubljani, Slavo Vrtančnik pri apelacijskem sodišču v Ljubljani, Ferdo Paradiž pri okrajnem sodišču v Kočevju, Filip Čebonik pri okrajnem sodišču v Prevaljah, Janez Zagar pri okrajnem sodišču v Logatcu, Franc Ferjan pri okrajnem sodišču na Prevaljah, Josip Hebar na okrožnem sodišču v Novem mestu in Josip Pintar pri okrožnem sodišču v Ptujem. Hilda Deržaj pri okrajnem sodišču v Mariboru, Alojzij Kozinec pri okr. sodišču v Ložu, Franc Strohšack pri okrajnem sodišču v Novem mestu in Jakob Lesjak pri okrajnem sodišču v Kočevju.

S kraljevim ukazom so imenovani za višje pisarniške oficiale 7. skup. na dosedanjih službenih mestih sledeči pisarniški oficiale 8. skup.: Anton Kramar na okrajnem sodišču v Celju, I. Pohar na okrajnem sodišču v Ljubljani, Anton Čmer na okrožnem sodišču v Celju in Franc Bakalič na okrajnem sodišču v Kamniku.

Na predlog pravosodnega ministra so s kraljevim ukazom odlikovani: z redom sv. Save I. stopnje msgr. dr. Josip Ujčić, belgrajski nadškof; z redom sv. Save III. stopnje zlatomašnik Franc Košir, župnik v pokopju na Jezici pri Ljubljani, Mirko Godina, gvardijan minoritskega samostana v Ptujem, in dr. Kojić, grško-katoliški župnik v Belgradu.

Odobrene licitacije gradbenega ministrstva

Belgrad, 2. avg. m. Gradbeni minister dr. Miha Krek je odobril naslednje licitacije:

Licitacijo za postavitve naprav za centralno kurjavo v palači strojnega inštituta ljubljanskega vseučilišča. Delo je prevzelo podjetje Jugoradiator v Ljubljani.

Licitacijo za postavitve naprav električne inštalacije v palači strojnega laboratorija ljubljanskega vseučilišča. Delo je prevzel podjetnik Polde Milač iz Ljubljane.

Licitacijo za zgraditev carinarnice v Mariboru, Dela so prevzeli: mizarska Franc Grošek iz Smartna pri Litiji, ključavničarska Ivan Rebek iz Celja, električne naprave mestna električna podjetja v Mariboru.

Licitacijo za napravo električne inštalacije v palači vseučiliške knjižnice v Ljubljani. Delo je prevzel Polde Milač iz Ljubljane.

Slava letalcev

Belgrad, 2. avgusta. AA. Danes dopoldne je poveljstvo letališča v Belgradu in Zemunu proslavilo svojo slavo preroka Ilija. Obredu rezanja slavskega kolača je prisostvoval zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Petar Simić, komandant pešpolka kraljeve garde, finančni minister Djuričić, načelnik glavnega generalnega staba general Dušan Simović, poveljnik letalstva general Milojković, ter večje število generalov in višjih častnikov. Poleg omenjenih osebnosti so prisostvovali tudi zastopniki aerokluba, belgrajske občine in zastopniki raznih združenj. Po izvršenem obredu rezanja kolača so letalske edinee defilirale mimo gostov. Zatem je odposlanec Nj. Vel. kralja polkovnik Simić čestital slavo domačinu polkovniku Dimitrijeviću in ostalim letalskim častnikom.

JRZ v Zagrebu

Zagreb, 2. avgusta. AA. Danes dopoldne je bila seja izvršnega odbora banovinskega odbora JRZ za savsko banovino pod predsedstvom narodnega poslanca in ministra na razpoloženju Dimitrija Magaraševića. Poleg članov izvršnega odbora so se seje udeležili tudi narodni poslanci iz savske banovine, kateri so člani kluba JRZ. Na seji so razpravljali o reorganizaciji stranke ter o drugih važnih vprašanjih s področja savske banovine ter so v tem smislu sprejeli tudi potrebne sklepe.

Znižane voznine

Belgrad, 2. avg. Zastopnik prometnega ministra dr. Kulenović je odobril polovično vožnjo za romarje na Sv. Goro pri Gorici. Polovična vozna ugodnost velja za prvo romanje za odhod 18. in 19. avgusta, za vrnitev pa 20. in 21. avgusta, za drugo romanje pa za odhod 25. in 26. avgusta, za vrnitev 27. in 28. avgusta. Udeleženci kupijo na odhodni postaji celo vozno karto z železniško legitimacijo K 13 do Rakeka. Vozovnica e potrdilom o udeležbi romanja velja za brezplačno vrnitev od Rakeka do odhodne postaje.

Jugoslovanska celuloza

Belgrad, 2. avg. m. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbu z zakonsko močjo o državnem podjetju »Jugoslovanska celuloza«. Sedež tega novega državnega podjetja bo v Sarajevu. Podjetje bo organiziralo prodajo celuloznih proizvodov v državi in v tujini tako, da se bo izvoz in prodaja celuloze v tujino od ustanovitve podjetja pa za ves čas trajanja prodajne pogodbe vršil po zastopništvu, ki ee bo ustanovilo v Parizu pod naslovom »Francosko-jugoslovanski zavod za prodajo mase za papir«. Začetno osnovno glavno novega podjetja sestavljajo: 1. dve novi tovarni za celulozo z zemljišči, poslopji in ostalimi napravami, ki se bodo zgradile, 2. obstoječa tovorna celuloze gozdno-industrijskega podjetja »Šipad« d. d. v Daruvaru, katere vrednost je ocenjena na 25 milijonov din. V višini tega zneska bo podjetje prevzelo obstoječi konvertirani dolg gozdno-industrijskega podjetja »Šipad« d. d. pri Državni hipotekarni banki pod pogojem za odplačevanjem obresti in glavnice, ki velja za dolg »Šipada« d. d., tako da se bo odplačilni rok za prevzeti dolg račun od 1. julija 1940. Za redno odplačevanje anuitet jamči država.

Novo podjetje bo prevzelo celokupni upravni kapital tovarne za celulozo gozdno-industrijskega podjetja »Šipad« d. d.